

Detail van het Johannesretabel van Hans Memling (Brugge)

4^e zegel van de Apocalyps volgens Rudolf Steiner (getekend door Clara Rettich) (GA 284)

Openbaring 10: 1-11

Evangelie van zondag 15 november 2020

IK zag een andere sterke engel uit de hemel neerdalen, gehuld in een wolk, de regenboog boven zijn hoofd, zijn gelaat als de zon, zijn voeten als zuilen van vuur, met in zijn hand een opengeslagen boekje. Hij zette zijn rechervoet op de zee, de linker op het land, en hij riep met luide stem, als het brullen van een leeuw.

En toen hij riep, antwoordden de zeven donders met hun stemmen. Toen de zeven donders geantwoord hadden, wilde ik het opschrijven, maar ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Verzegel wat de zeven donders hebben gesproken, en schrijf het niet op.

De engel, die ik zag staan op de zee en op het land, hief zijn rechterhand op naar de hemel en bezwoer: Bij Hem die leeft van tijdenronde tot tijdenronde, die de hemel heeft geschapen met al wat daarin is en de aarde met al wat op de aarde is en de zee met al wat daarin is; er zal geen tijd meer zijn, want in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij de bazuin zal blazen, wordt het goddelijke mysterie voltooid, zoals Hij aan zijn dienaren, de profeten, heeft verkondigd.

De stem, die ik gehoord had uit de hemel, sprak weer tegen mij en zei: Ga er heen, neem het boekje dat opengeslagen ligt in de hand van de engel die op de zee en op het land staat.

Ik ging naar de engel en vroeg hem, mij het boekje te geven. En hij zei tegen mij: Neem het aan en eet het. Het zal je binnenste bitter maken, maar in je mond zal het zoet zijn als honing. Ik nam het boekje uit de hand van de engel en at het op, en het was in mijn mond zoet als honing, maar toen ik het had gegeten, werd mijn binnenste bitter. En er werd mij gezegd: Je moet weer als profeet optreden voor vele volken en rassen en talen en koningen.

Beschouwing op Opb.10

Het sterke engelwezen en de cultus

In het 10^e hoofdstuk van de Openbaring/Apocalyps wordt aan Johannes het engelwezen onthuld dat innig met de cultus in verband staat. Met de ene voet op de zee en de andere op het land duidt dit wezen op de overgang van verschillende zijnstoestanden: van de kosmos naar de aarde en van de aarde naar de kosmos; van de ruimte in de tijd en van de tijd in de ruimte.

Iedere overgang van de ene ruimte in de andere, van de ene zijnstoestand in de andere, van het leven in de dood en van de dood in het leven gaat door een deur of een poort: het is een drempelovergang die voor ons bewustzijn noodzakelijk is.

Dat doen wij al wanneer wij de cultusruimte betreden, zowel op uiterlijke als innerlijke wijze: we gaan door een materiële poort (kapel) en door de poort van ons bewustzijn. In het beeld van de MWD zelf, tussen de linker en de rechter ministrant staat de celebrerende priester die spreekt en handelt aan het altaar. De twee ministranten zijn 'als twee levende zuilen' waartussen de priester celebreert.

Voor hem staat de kelk eerst nog toegedekt, maar na de lezing van het evangelie en het credo wordt deze als een 'ontvankelijk gouden midden' ontdekt, als symbool voor het gemeenschappelijke hart van de gemeente.¹

De beeltenis van de Verrezenen en kruisiging is daarboven verheven; bovenzinnelijk neemt de Christus het altaar en de gemeente waar.

Het licht van de kaarsen verwarmt en verlicht de plaats van waaruit gebeden met de wierook opstijgen.

Vanuit het geopende rituaalboek wordt de dienst gecelebreerd. In zeven kleuren verschijnt gedurende het cultische jaar het antependium (voorhangsel) aan het altaar (blauw, wit, purper, lila, zwart, rood, perzikbloesem).

Twee zuilen: Credo en Onze Vader

Tussen de twee grote spirituele zuilen van de dienst, tussen het credo (geloofsbelijdenis) en het Onze Vader (Christusgebed), vindt de verwandeling van de substanties plaats, van brood en wijn.

Deze twee spirituele zuilen zijn als de twee zuilen van vuur zoals ook in het 10^e hoofdstuk van de Openbaring wordt beschreven.

De een (credo) omvat de twaalf zinnen (een almachtig geestelijk-natuurlijk Godswezen.....t/m voor de eeuwigheid bestemde leven). Hierbij zie je als het ware een groot beeld voor je van de wording van de mens die in de duisternis van de materie valt. Christus, het grote zonnewezen, daalt af en schenkt de mensen kracht om zich weer in opwaartse beweging te ontwikkelen. Het credo appelleert aan ons bewustzijn. Met de individuele geloofsbelijdenis kan je een waarheidsgevoel hebben dat zich tijdens het leven tot werkelijk inzicht ontwikkelt. Tot een inzicht dat zo groot en zinvol is dat je je volledig met de opwaartse stroom van Christus wilt verbinden. Het beeld dat in het credo ontstaat schenkt het leven zin en richting.

De ander omvat 7 zinnen en bevat een substantie die ons direct in de 'Christusstroom' onderdompelt. Het Onze Vader stijgt direct op als opwaartse stroom uit het hart. Het gebed verbindt ons met de Vader, omdat het de Christus is in ons die het meespreekt. Door het te spreken 'verwandelen' wij innerlijk en begeven we ons met Christus op weg.

Zowel het credo als het Onze Vader zijn afhankelijk van de inzet van onze wil: ze willen uitgesproken worden. Beide zijn verbonden met het wezen 'dat geloof en ware kennis' vereent. Het is vanuit onze Ik-activiteit dat wij dit spreken. De twee voeten als zuilen van vuur willen dus uitdrukkingskracht zijn van onze vurige wil die ons d.m.v. de cultus met de geestelijke wereld verbindt.

Drempelbelevens

Met onze fysieke aanwezigheid staan wij met één been op de aarde, met onze willende overgave, met onze gebedshouding vanuit ons innerlijk staan wij als het ware met één been op de zee, in het etherische. Samen met alle mensen die de Christus in zich op willen wekken, levenden en gestorvenen wordt de cultus voltrokken. Daarbij willen

¹ Het woord 'apocalypsis' in het Grieks betekent overigens: ontdekken, onthullen, openbaren.

wij het beste van onze zielenkrachten, denken, voelen en willen offeren. Onze beste intenties stromen mee met de substanties in de kelk. Een stroom van onbaatzuchtigheid vervult ons, een substantie die de levenden met de gestorvenen delen. Overal waar de levenden deze innerlijke kracht van onbaatzuchtige offerkracht in zich opwekken zijn de ongeborenen en de gestorvenen dichtbij ons: het is de substantie waarin de verwandeling mogelijk wordt gemaakt. Zo nemen wij de woorden van de cultus in ons op en verteren deze. Bij de communie ontvangen wij het door Christus getranssubstantieerde brood, de wijn en de vrede als zoete honing. Maar het ligt bitter op de maag om de heiliging van het bewustzijn te handhaven. De ontmoeting met onze engel tijdens de communie moet door het leven steeds meer 'inbedding' krijgen voordat onze ziel een blijvende behuizing kan worden. Daarbij ontwikkelen we ons met vreugde en leed, met vallen en opstaan, krijgen wij bittere zaken in ons lot geserveerd maar ook vreugdevolle zoete belevenissen. De verwerking van geestelijke indrukken hebben een tijd van vertering en omvorming nodig. Daarvoor mogen wij telkens weer innerlijk worstelen: om de drempelbelevens, het opstijgen tot hogere sferen waardig en onbaatzuchtig te leren voltrekken.

Het zegel volgens het 10^e hoofdstuk van de Openbaring

Het afgebeelde wezen, de sterke zonne-engel, openbaart zich drie-geleed met een middelpunt: De aandacht wordt naar het stralende zonnegezicht getrokken, dat als een waarnemend **IK** met helder bewustzijnslicht en met warmte alles doordringt. Boven het zonnegezicht is een kleurenboog die het geheel omspant. Het is een gevoels sfeer (**voelen**) met alle aspecten van een rein en fijnzinnig doorleefd gevoelsleven: "Het licht, Gods witte licht breekt zich in kleuren, kleuren zijn daden van het licht dat breekt²..." "Onder het zonnegezicht is een wolken sfeer als een gedachtewereld (**denken**), waarin de rechterhand van het wezen te zien is. Volgens de beschrijving van het evangelie maakt deze een bezwerend gebaar. Op het zegel kan je het tegelijkertijd als zegenend gebaar interpreteren. De linker hand draagt een opengeslagen boek, vol van kosmische wijsheid die opgegeten en verteerd dient te worden. De twee Grieks aandoende zuilen, waarvan de een rood is (met een 'J' van Jachin erop, de ene zuil van de Salomonische tempel) en op zee rust en waarvan de ander blauw is (met de 'B' van Boas erop, de andere zuil van de Salomonische tempel) en op het vaste land staat. Zoals eerder vermeld worden in de Apocalyps de voeten/benen dus beschreven als vuurzuilen: een wilselement (**willen**). In de zwarte rand zijn drie symbolen te zien: de zes-ster als kosmisch symbool, het zonnelymbol \odot onder en de vijf-ster als aarde gerelateerd symbool. Het stemgeluid van het wezen is letterlijk 'overdonderend' als het brullen van een leeuw. De leeuw staat symbool voor de krachten van het hart. Deze sterke zonne-engel staat nauw in verbinding met het hart en daardoor met Christus. Bovendien heeft deze engel voeten waarmee hij in waarste zin Christus-engel is. Michaël wordt in het epistel van de mensenwijdingsdienst gekarakteriseerd als degene met 'voeten die de zwaarte van de aarde niet kennen'.

Hartelijke groet, Paul-Philippe

² begin van het gedicht: 'Het Licht' van Martinus Nijhoff uit 'de wandelaar' 1916
Bron: Martinus Nijhoff, 2000, *lees maar, er staat niet wat er staat*,
Uitgeverij Prometheus, Amsterdam